

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Treenighetssøndag – 26. mai 2024

Preiketekst: Luk 10,21-24

Lesetekst I: 1 Mos 18,1-8

Lesetekst II: Rom 11,33-36

Denne tekstgjennomgangen ble publisert første gangen i 2021.

Det hemmelighetsfulle regnestykket

Det er et merkelig matematisk regnestykke, og vanskelig å forstå ut fra rasjonell tankegang: $1+1+1=1$. I jødisk-kristen dialog er treenighetsdogmet derfor også det mest anfektede spørsmål, og det som dypest sett skiller rabbinsk jødedom fra messiansk jødedom – eller kristendom. Monoteismens eksklusivitet gjør i rabbinsk jødedom Jesus til blasfemiker, til tross for at han av enkelte anses som en stor lærer og rabbi. Jesu etiske undervisning og lovtolkning kan passe godt inn i, og stimulere den jødiske diskurs, men hans identifisering med Faderen gjennom ord og handling fører til eksklusjon.

Gjestebudet hos Abraham

Den jødiske teologen og forfatteren, Pinchas Lapide, påpeker i en av sine bøker at det også innenfor klassisk jødedom finnes ulike treenighetsdogmer. Han påpeker blant annet den nære gjensidigheten og indre dynamikken mellom Israels Gud, Israels land og Israel folk – eller Gud, folket og toraen: De tilhører hverandre, og kan ikke adskilles.

I kristen tolkning av gjestebudet i 1. Mos 18 (lektien for dagen) er de tre mennene som besøker Abraham ofte tolket som en åpenbaring av den treene Gud, slik det også kommer frem i Andrei Rublevs berømte ikon fra 1400-tallet. De tre besøkende knyttes altså til vers 1, der det sies at det er

Herren som åpenbarer seg. I kapitlet etter identifiseres to av dem som engler (19,1).

I rabbinsk teologi diskuteres det også hvem disse tre mennene kan være, og hvorfor det bare er to av dem som drar videre til Sodoma, mens Abraham fører en samtale med Herren. En jødisk midrash (fortolkning) fra 5. århundre tolker dette som at Herren selv er en av de tre: Den Hellige, velsignet være han, sa til Abraham: *Til nå har bare de uomskårne besøkt deg. Nå har jeg og mitt følge vist seg for deg. Og han (Abraham) løftet sine øyne og så Guds Shekinah (Guds herlighets nærvær) og englene.*

Kanskje er det også dette følget vi gjenkjenner fra skapelsens morgen da vi får et glimt inn i det himmelske råd: *La oss skape* Ut fra kristen teologi er det i hvert fall nærliggende å

tolke dette som den interne samtalen mellom guddommens tre personer, der Sønnen og Ånden er medskapere og hevet over det skapte – noe som vel ikke kan sies om englene.

Et åpenbart mysterium

Det brøt ut vekkelse i Israel. 72 misjonærer rapporterte med glede om mirakler og seire. I ekstasen rus, minner Jesus sine utsendinger for det første på at den makt de har kjent er noe som er gitt dem av Jesus selv. For det andre påpeker Jesus at sann og dyp glede primært er deres egen gudsrelasjon: At navnet er skrevet i himmelen.

Det er dette skjulte mysteriet Jesus i Ånden selv jubler over, og som nå er åpenbart og tilgjengelig. Evangeliet, like lite som treenheten, er noe vi kan forske oss frem til eller sette på en matematisk formel. Det er en åpenbart og gitt sannhet som bare kan mottas i tro og som vi bøyer oss for i ydmykhet. Det er ikke vi som definerer Gud, men Gud som definerer oss. Og det gjør han ikke ut fra våre eksamenskarakterer, men ut fra en grenseløs kjærlighet og vilje til gjenopprettelse av brutte relasjoner. Slik Gud selv er en forsonet og forenet Gud i sitt indre vesen, slik vil den treenige Gud forsone oss med seg selv.

Den enhet som er mellom Faderen og Sønnen gir seg altså utslag i at Sønnen har fått all makt i himmel og på jord, slik det også uttrykkes i dåps- og misjonsbefalingen (Mat 28,18-20). Sønnen opptrer derfor med Guds egen autoritet, med direkte mandat fra sin Far. Det provoserer mange, men har altså gjort det mulig for oss å se og kjenne Gud, og leve i hans nærhet og fellesskap. På det grunnlag kan vi prise oss lykkelige.

Guds «Shekina», hans herlighet og manifesterte nærvær på jorden, er altså å finne i Sønnen. Derfor kan han også si til Filip og sine andre jødiske venner den siste kvelden han spiser sammen med dem: *Den som har sett meg, har sett Far* (Joh 14,9). På denne bakgrunn proklamerer også Sønnen den jødiske vei til frelse ved å peke på at han selv er veien, sannheten og livet (Joh 14,6)

Den treene Gud er fortsatt i virksomhet for å fullføre sin plan og sin vilje. Derfor sendes også vi ut i hans kraft og med hans fullmakt - i glede over å være innskrevet i Livets bok gjennom dåpens bad og troens liv. I likhet med de 72 vil vi gå fra by til by i Israel, i forventning om at en ny vekkelse vil komme. Det er mysteriet om denne frelsens dag for Israel og vår delaktighet i gudsfolkets fellesskap Paulus oppsummerer når han på hymnologisk vis bryter ut i sin episteltekstens lovsang: *Å, dyp av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud! Hvor uransakelige hans dommer er, hvor ufattelige hans veier!* (Rom 11,33)

Rolf Gunnar Heitmann

Seniorrådgiver, Den Norske Israelsmisjon

rolf@israelsmisjonen.no